

Rekomendacja w sprawie statusu nauczycieli akademickich*

* Rezolucja przyjęta w oparciu o sprawozdanie Komisji II na 26 posiedzeniu plenarnym 11 listopada 1997 r.

Konferencja Generalna

Po dokonaniu analizy dokumentu 29 C/12 zawierającego projekt Rekomendacji w sprawie statusu nauczycieli akademickich,

Przyjmuje wymienioną Rekomendację, zgodnie z Artykułami 11 i 12 Regulaminu w sprawie rekomendacji dla Państw członkowskich oraz w sprawie konwencji międzynarodowych przewidzianych w Artykule IV, paragraf 4 Aktu Założycielskiego.

Zatęcza Rekomendację w sprawie statusu nauczycieli akademickich

Preambuła

Konferencja Generalna Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), obradująca na swoim 29 posiedzeniu w Paryżu, w dniach od 21 października do 12 listopada 1997 roku,

Świadoma odpowiedzialności Państw w zakresie zapewnienia edukacji dla wszystkich, zgodnie z Artykułem 26 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (1948),

Przypominając w szczególności o odpowiedzialności Państw w zakresie zapewnienia dostępu do szkolnictwa wyższego, zgodnie z Artykułem 13, paragraf 2 (c), międzynarodowego Paktu praw ekonomicznych, społecznych i kulturalnych (1996),

Świadoma, iż szkolnictwo wyższe oraz badania naukowe przyczyniają się do rozwoju i przekazywania wiedzy, stanowiąc jednocześnie szczególne bogactwo kulturowe i naukowe,

Świadoma również, iż rządy i ważne grupy społeczne - studenci, przedsiębiorstwa i pracownicy są żywotnie zainteresowani oraz korzystają z usług i dokonań systemów szkolnictwa wyższego,

Uznając decydującą rolę nauczycieli akademickich dla rozwoju tego sektora szkolnictwa oraz znaczenie jej wkładu w rozwój ludzkości i współczesnego społeczeństwa,

Przekonana, że nauczyciele akademicy, tak jak wszyscy inni obywatele, powinni działać w poszanowaniu praw kulturalnych, ekonomicznych, społecznych, obywatelskich i politycznych wszystkich narodów,

Świadoma konieczności przeprowadzenia reform w szkolnictwie wyższym w celu przystosowania go do zmian społecznych i ekonomicznych oraz udziału nauczycieli akademickich w tym procesie,

Zatroskana słabością wspólnoty akademickiej wobec niepożądanych nacisków politycznych, które mogą zagrażać swobodom akademickim,

Uważając, że prawo do nauki, kształcenia i badań może być w pełni realizowane jedynie w atmosferze swobód akademickich i autonomii placówek szkolnictwa wyższego, a także, iż swobodny przepływ wyników, hipotez i opinii stanowi istotę szkolnictwa wyższego oraz trwałą gwarancję dla pełnego i obiektywnego rozwoju wiedzy i badań,

Działając w trosce o zapewnienie nauczycielom akademickim statusu odpowiedniego do roli, którą ta kadra ma do spełnienia,

Uznając różnorodność kulturową świata,

Biorąc pod uwagę, że różnorodność przepisów prawnych, uregulowań, praktyk i tradycji w poszczególnych krajach determinuje kształt i organizację szkolnictwa wyższego,

Pamiętając o różnorodności rozwiązań, które mają zastosowanie do nauczycieli akademickich w różnych krajach, a w szczególności co do ich przynależności lub nie do służby cywilnej,

Przekonana niemniej jednak, że we wszystkich krajach pojawiają się podobne problemy związane ze statusem nauczycieli akademickich, które winny być rozwiązywane w tym samym duchu i przy zastosowaniu w miarę możliwości wspólnych norm, których określenie jest celem niniejszej Rekomendacji,

Mając na względzie takie dokumenty jak: Konwencja UNESCO w sprawie zwalczania dyskryminacji w dziedzinie kształcenia (1960), uznająca że zadaniem UNESCO jest nie tylko potępienie wszelkich form dyskryminacji w edukacji lecz także promowanie równego dostępu i równego traktowania wszystkich na każdym poziomie nauczania, w szczególności w odniesieniu do warunków, w jakich jest ono realizowane oraz Rekomendację UNESCO w sprawie statusu nauczycieli (1966) i Rekomendację UNESCO w sprawie statusu badaczy (1974), a także w duchu dokumentów Międzynarodowej Organizacji Pracy w zakresie wolności zrzeszania się, prawa do organizacji i negocjacji zbiorowych, równości szans i równego traktowania,

Pragnąc uzupełnić istniejące konwencje, pakt i rekomendacje wymienione w załączniku poprzez dodanie postanowień odnoszących się do szczególnych problemów placówek szkolnictwa wyższego oraz nauczycieli akademickich i badaczy,

Przyjmuje niniejszą Rekomendację w dniu 11 listopada 1997 roku.

I. Definicje

1. Dla celów niniejszej Rekomendacji przyjmuje się, że:

(a) "**szkolnictwo wyższe**" oznacza programy studiów, kształcenia lub kształcenia pod kątem badań, realizowane na poziomie ponad średnim przez uniwersytety lub inne placówki edukacyjne uznane za instytucje szkolnictwa wyższego przez odpowiednie władze państwowe i/lub w ramach uznawanych systemów akredytacji.

(b) "**badania**" oznaczają, w kontekście szkolnictwa wyższego, oryginalne badania w dziedzinie nauk ścisłych, technologii, inżynierii, medycyny, kultury, nauk społecznych i humanistycznych lub edukacji, wymagające pogłębionej, krytycznej i fachowej pracy badawczej, prowadzonej według technik i metod dobranych odpowiednio do natury i warunków badanych zagadnień, ukierunkowanej na wyjaśnienie i/lub rozwiązanie tych zagadnień oraz – jeśli praca badawcza prowadzona jest w ramach instytucjonalnych – opierających się na właściwej infrastrukturze.

(c) "**studia**" (scholarship) oznaczają proces, dzięki któremu każdy nauczyciel akademicki może na bieżąco poznawać postępy wiedzy w swojej dziedzinie, opracowywać i wydawać drukiem publikacje, rozwijać swoje umiejętności pedagogiczne w zakresie nauczania danej dziedziny oraz zdobywać stopnie naukowe.

(d) "**działalność okołouniwersytecka**" oznacza działalność, w trakcie której zasoby danej instytucji edukacyjnej są używane poza jej ścisłymi ramami na potrzeby szeroko pojętej wspólnoty (kraju lub regionu), pozostającej w obszarze działania tej instytucji, o ile działalność taka nie jest sprzeczna z jej misją. W dziedzinie kształcenia termin ten może oznaczać szeroką gamę działań: kształcenie zaoczne,

ustawiczne i na odległość i może przyjmować różne formy: kursy wieczorowe, kursy intensywne, seminaria lub spotkania naukowe. W dziedzinie badań termin ten może oznaczać doradztwo na rzecz sektora państwowego, prywatnego lub organizacji non-profit, różne usługi konsultacyjne lub udział w badaniach stosowanych i w wykorzystaniu wyników badań.

(e)"**placówki szkolnictwa wyższego**" oznaczają uniwersytety, inne instytucje kształcące, centra i struktury szkolnictwa wyższego oraz centra badań i kultury, działające w powiązaniu z wyżej wymienionymi, publiczne lub prywatne, uznane za takie w ramach systemu akredytacji lub przez właściwe władze państwowe.

(f)"**nauczyciele akademicki**" to wszystkie osoby pracujące w placówkach lub programach szkolnictwa wyższego, zaangażowane w kształcenie i/lub badania i/lub świadczenie usług edukacyjnych na rzecz studentów lub na rzecz wspólnoty jako całości.

II. Zakres stosowania

2. Niniejsza Rekomendacja ma zastosowanie wobec ogółu nauczycieli akademickich.

III. Podstawowe zasady

3. Realizacja globalnych celów pokoju, zrozumienia, współpracy międzynarodowej oraz zrównoważonego rozwoju, przyjętych przez każde Państwo członkowskie oraz przez Narody Zjednoczone, wymaga między innymi, tak jak to definiuje UNESCO, edukacji dla pokoju i kultury pokoju, jak również wykwalifikowanych i wykształconych absolwentów szkolnictwa wyższego zdolnych służyć wspólnocie jako odpowiedzialni obywatele poprzez podejmowanie prac studyjnych i zaawansowanych badań, a zatem istnienia kompetentnej i wysoko kwalifikowanej kadry nauczycieli akademickich.

4. Placówki szkolnictwa wyższego, a w szczególności uniwersytety, są wspólnotami uczonych, których zadaniem jest zachowanie i przekazywanie tradycyjnej wiedzy i kultury, wyrażanie swobodnej opinii na ich temat oraz zdobywanie nowej wiedzy w sposób nieskrępowany wymogami doktrynalnymi. Poszukiwanie i stosowanie nowej wiedzy stanowią istotę mandatu placówek szkolnictwa wyższego. W tych placówkach szkolnictwa wyższego, w których nie wymaga się prowadzenia oryginalnych badań, nauczyciele akademicki winni podtrzymywać i rozwijać swoje umiejętności w zakresie danej dziedziny poprzez studia własne i podnoszenie swoich umiejętności pedagogicznych.

5. Rozwój szkolnictwa wyższego, studiów i badań naukowych zależy w dużej mierze od infrastruktury i zasobów, tak ludzkich jak materialnych oraz od kwalifikacji i doświadczenia, a także od osobowych, pedagogicznych i technicznych cech i umiejętności nauczycieli akademickich, czemu sprzyjają poza tym swobody akademickie, odpowiedzialność zawodowa, zasady kolegalności i zasada autonomii placówek.

6. Nauczanie w szkolnictwie wyższym to zawód będący formą służby publicznej, którego wykonywanie wymaga od nauczycieli akademickich nie tylko pogłębionej wiedzy i specjalistycznych kompetencji, nabytych i podtrzymywanych w wyniku ustawicznych

studiów i badań; wymaga on również poczucia osobistej i zbiorowej odpowiedzialności za edukację i dobro studentów i wspólnoty jako całości oraz poszanowania wysokich standardów zawodowych w zakresie studiów i badań.

7. Warunki pracy nauczycieli akademickich winny sprzyjać efektywności kształcenia, studiów, badań i działalności okołouniwersyteckiej oraz pozwolić im na wywiązywanie się ze swoich obowiązków zawodowych.

8. Należy uznać, że organizacje reprezentujące nauczycieli akademickich stanowią siłę, która może walnie przyczynić się do rozwoju edukacji, a zatem organizacje te winny, wraz z innymi partnerami i zainteresowanymi stronami, uczestniczyć w procesie opracowania polityki szkolnictwa wyższego.

9. Należy respektować różnorodność systemów instytucji szkolnictwa wyższego w każdym Państwie członkowskim, zgodnie z prawem i praktyką danego kraju oraz normami międzynarodowymi.

IV. Cele i polityka szkolnictwa wyższego

10. Na wszystkich właściwych szczeblach planowania krajowego, a w szczególności w odniesieniu do planowania w szkolnictwie wyższym, Państwa członkowskie winny podejmować wszelkie niezbędne działania, tak aby:

(a) szkolnictwo wyższe było ukierunkowane na rozwój jednostki i postęp społeczny;

(b) szkolnictwo wyższe przyczyniało się do realizacji celów kształcenia ustawicznego oraz do rozwoju innych form i poziomów edukacji;

(c) fundusze publiczne, przyznane placówkom szkolnictwa wyższego, były traktowane jako inwestycje publiczne i podlegały efektywnej publicznej kontroli;

(d) finansowanie szkolnictwa wyższego było traktowane jako inwestycja publiczna, która w zasadzie przynosi korzyści długoterminowe i która wynika z priorytetów rządowych i publicznych;

(e) opinia publiczna była stale informowana o uzasadnieniu finansowania szkolnictwa wyższego ze środków publicznych.

11. Nauczyciele akademicy winni mieć dostęp do bibliotek dysponujących aktualną dokumentacją odzwierciedlającą różnorodne aspekty każdego zagadnienia, wolną od cenzury lub innych form ograniczeń o charakterze intelektualnym. Winni oni także posiadać wolny od cenzury dostęp do międzynarodowych sieci informatycznych, programów rozpowszechnianych drogą satelitarną oraz baz danych niezbędnych do prowadzonego nauczania, studiów lub badań.

12. Publikacja i upowszechnianie wyników badań prowadzonych przez nauczycieli akademickich winny być wspierane i ułatwiane, aby pomóc zainteresowanym w uzyskaniu należnej im pozycji, a także promować rozwój wiedzy, technologii, edukacji i kultury w ogóle. W tym celu nauczyciele akademicy winni mieć prawo do publikacji wyników swoich

badan lub studiów w wybranych przez siebie opracowaniach książkowych, czasopismach i bazach danych pod własnym nazwiskiem, o ile są to autorzy lub współautorzy tych publikacji. Własność intelektualna nauczycieli akademickich winna być prawnie chroniona, szczególnie przez przepisy prawa krajowego i międzynarodowego dotyczące praw autorskich.

13. Dla harmonijnego rozwoju szkolnictwa wyższego i badań niezbędna jest wymiana myśli i informacji pomiędzy nauczycielami akademickimi różnych krajów - wymiana taka winna być aktywnie popierana. W tym celu, nauczyciele akademicy winni w trakcie swojej kariery zawodowej mieć możliwość uczestniczenia w międzynarodowych spotkaniach poświęconych problematyce szkolnictwa wyższego i badań oraz możliwość wyjazdów zagranicznych bez politycznych ograniczeń, a także używania Internetu lub udziału w telekonferencjach.

14. Należy rozwijać i popierać wszelkie programy umożliwiające szeroką wymianę nauczycieli akademickich pomiędzy instytucjami szkolnictwa wyższego, zarówno na szczeblu krajowym jak i międzynarodowym; wymiana taka może mieć miejsce w formie spotkań, seminariów, projektów współpracy oraz wymiany informacji dotyczących spraw pedagogicznych i różnych dziedzin nauki. Należy wspierać rozwój wymiany informacji i bezpośrednich kontaktów pomiędzy uniwersytetami, instytutami badawczymi i stowarzyszeniami oraz naukowcami i badaczami; należy również ułatwiać dostęp nauczycieli akademickich z innych Państw do informacji nie mających charakteru poufnego, znajdujących się w publicznych archiwach, bibliotekach, instytutach badawczych i podobnych instytucjach.

15. Państwa członkowskie oraz placówki szkolnictwa wyższego winny jednocześnie być świadome negatywnych skutków jakie masowe wyjazdy nauczycieli akademickich posiadają dla krajów rozwijających się, a szczególnie dla krajów najslabiej rozwiniętych. Powinny one zatem wspierać programy pomocowe dla krajów rozwijających się, przyczyniając się tym samym do utrzymania miejscowego środowiska uniwersyteckiego oferującego nauczycielom akademickim dostatecznie interesujące warunki pracy tak, aby zahamować i docelowo zlikwidować to zjawisko.

16. Należy dostosować politykę i przyjąć zrównoważone, sprawiedliwe i rozsądne praktyki narodowe w zakresie uznawania dyplomów oraz stopni i tytułów wymaganych do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego w innych państwach, zgodnie z Rekomendacją UNESCO w sprawie uznawania studiów i tytułów w szkolnictwie wyższym (1993).

V. Obowiązki i zadania placówek

A. Autonomia placówek

17. Pełna realizacja swobód akademickich oraz wypełnienie wymienionych niżej obowiązków i odpowiedzialności zakłada istnienie autonomii placówek szkolnictwa wyższego, czyli swobody niezbędnej do podejmowania przez te placówki skutecznych decyzji dotyczących działalności akademickiej, reguł funkcjonowania, zarządzania i innych działań z nimi związanych, o ile działania takie są zgodne z systemami kontroli publicznej, szczególnie w odniesieniu do środków przyznawanych przez państwo oraz opierają się na poszanowaniu swobód akademickich i praw człowieka. Niemniej, natura autonomii może ulegać zmianie w zależności od typów placówek.

18. Autonomia jest instytucjonalnym wyrazem swobód akademickich oraz warunkiem niezbędnym do wypełnienia przez kadre i placówki szkolnictwa wyższego należących do nich funkcji.

19. Obowiązkiem każdego Państwa członkowskiego jest ochrona autonomii placówek szkolnictwa wyższego przed wszelką groźbą jej utraty.

20. Placówki szkolnictwa wyższego nie mogą powoływać się na autonomię w zamiarze naruszenia praw nauczycieli akademickich, które zostały określone w niniejszej Rekomendacji lub w innych dokumentach międzynarodowych wymienionych w załączniku.

21. Samorządność, kolegalność oraz właściwe kierownictwo akademickie stanowią podstawowe elementy prawdziwej autonomii placówek szkolnictwa wyższego.

B. Obowiązek składania sprawozdań przez placówki

22. Biorąc pod uwagę zaangażowane środki finansowe, Państwa członkowskie oraz placówki szkolnictwa wyższego winny zapewnić stosowną równowagę pomiędzy poziomem przyznanej tym placówkom autonomii i systemami regulującymi obowiązek składania przez nie sprawozdań. W związku z tym, placówki szkolnictwa wyższego winny dążyć do zapewnienia przejrzystości w sposobie kierowania. Placówki te winny być zobowiązane do składania sprawozdań z zachowaniem następujących zasad:

(a) podawania do wiadomości publicznej prawidłowych informacji dotyczących natury ich misji edukacyjnej;

(b) stawiania sobie za cel wysokiej jakości i doskonałości w wykonywaniu funkcji związanych z kształceniem, studiami i badaniami oraz obrony ich integralności przed wszelką ingerencją niezgodną z powołaniem akademickim;

(c) aktywnej obrony swobód akademickich oraz podstawowych praw człowieka;

(d) prowadzenia edukacji wysokiej jakości przeznaczonej dla jak największej liczby osób posiadających wymagane kwalifikacje szkolne, w granicach środków oddanych im do dyspozycji;

(e) oferowania programów kształcenia ustawicznego, w zależności od misji placówki oraz środków, jakimi dysponuje;

(f) zapewnienia wszystkim studentom równego i sprawiedliwego traktowania, bez jakiegokolwiek dyskryminacji;

(g) przyjęcia polityki i procedur mających na celu zapewnienie równego traktowania kobiet i mniejszości oraz eliminację molestowania seksualnego i nękania na tle rasowym;

(h) zapewnienia nauczycielom akademickim możliwości realizacji swojej działalności kształceniowej lub badawczej w warunkach wolnych od przemocy, wszelkich form zastraszania lub molestowania;

- (i) zapewnienia uczciwości i jawności prowadzenia księgowości;
- (j) zapewnienia właściwego użytkowania posiadanych zasobów;
- (k) opracowania, kolegialnie i/lub w drodze negocjacji z organizacjami reprezentującymi nauczycieli akademickich oraz z poszanowaniem swobód akademickich i wolności słowa, deklaracji zasad lub kodeksu etyki zawodowej, stanowiących dla nauczycieli akademickich rodzaj przewodnika w ich działalności kształceniowej, studyjnej, badawczej lub innej działalności okołouniwersyteckiej;
- (l) współdziałania w zakresie stosowania praw ekonomicznych, społecznych, kulturalnych i politycznych, zapobiegając wykorzystywaniu wiedzy, nauki i technologii w sposób naruszający te prawa lub dla celów niezgodnych z ogólnie uznaną etyką akademicką, prawami człowieka lub pokojem;
- (m) analizowania aktualnych problemów społecznych i upewnienia się, że programy kształcenia i działalność placówki odpowiadają we właściwy sposób na aktualne i przyszłe potrzeby wspólnoty lokalnej i społeczeństwa jako całości oraz aktywnego przyczyniania się do poprawy perspektyw zatrudnienia swoich absolwentów;
- (n) zachęcania, kiedy to jest możliwe i właściwe, do międzynarodowej współpracy uniwersyteckiej ponad podziałami narodowymi, regionalnymi, politycznymi, etnicznymi lub innymi, dążenie do zapobiegania wykorzystywaniu potencjału naukowego i technologicznego jednego państwa przez drugie i popierania współpracy opartej na zasadzie równości pomiędzy wspólnotami uniwersyteckimi całego świata, umożliwiającej upowszechnianie i wykorzystanie wiedzy oraz ochronę dziedzictwa kulturalnego;
- (o) oparcia się o biblioteki posiadające aktualną dokumentację oraz zapewnienia dostępu bez żadnej cenzury do nowoczesnych środków nauczania, prowadzenia badań i informacji, tak, aby nauczyciele akademicy i studenci mogli otrzymać informacje niezbędne do kształcenia, studiów lub badań;
- (p) zapewnienia wszelkich urządzeń i wyposażenia koniecznych do realizacji misji danej placówki oraz ich odpowiedniego utrzymania;
- (q) zapewnienia, aby w przypadku, gdy placówka podejmuje badania o charakterze tajnym, nie były one sprzeczne z celami jej misji edukacyjnej oraz aby nie stanowiły przeszkody w realizacji celów ogólnych, takich jak: pokój, prawa człowieka, zrównoważony rozwój i ochrona środowiska.

23. Systemy składania sprawozdań przez placówki szkolnictwa wyższego winny opierać się na metodach naukowych, powinny być jasne, rzeczowe, proste i kosztowo efektywne. Winny one działać na zasadach równowagi, sprawiedliwości i bezstronności oraz spełniać wymóg przejrzystości, zarówno w zakresie metod, jak i wyników.

24. Placówki szkolnictwa wyższego winny indywidualnie lub zbiorowo opracować i wdrożyć odpowiednie systemy składania sprawozdań, zawierające między innymi mechanizmy gwarancji jakości, celem realizacji powyższych zasad bez naruszania autonomii placówek i swobód akademickich. W miarę możliwości, w opracowaniu tych systemów winny

uczestniczyć organizacje reprezentujące nauczycieli akademickich. Jeżeli wprowadzane są mechanizmy kontrolne zalecone przez państwo to ich tryb powinien, jeśli to możliwe, być przedmiotem negocjacji z zainteresowanymi placówkami szkolnictwa wyższego oraz organizacjami reprezentującymi nauczycieli akademickich.

VI. Prawa i wolności nauczycieli akademickich

A. Prawa i wolności jednostki: prawa obywatelskie, swobody akademickie, prawo do publikacji i wymiany informacji na szczeblu międzynarodowym

25. Dostęp do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego winien opierać się wyłącznie na kwalifikacjach akademickich, kompetencjach i doświadczeniu; dostęp winien być otwarty dla wszystkich obywateli, bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

26. Nauczyciele akademicy winni, tak jak wszystkie inne grupy i jednostki, korzystać z międzynarodowo uznanych praw obywatelskich, politycznych, społecznych i kulturalnych, mających zastosowanie wobec wszystkich obywateli. Tak więc każdy nauczyciel akademicki posiada prawo do wolności myśli, sumienia, religii, wypowiedzi, gromadzenia i zrzeszania się, wolności i bezpieczeństwa swojej osoby oraz do swobody poruszania się. Nauczyciele akademicy winni mieć możliwość wykonywania swoich praw obywatelskich jako obywatele bez przeszkód i ograniczeń, w tym prawa do współdziałania na rzecz przemian społecznych poprzez swobodne wyrażanie swoich opinii na temat polityki państwa i jej kierunków dotyczących szkolnictwa wyższego. Nie powinni oni podlegać żadnym sankcjom, których przyczyną byłoby wykonywanie tych praw. Żaden nauczyciel akademicki nie powinien podlegać aresztowaniu lub bezprawnemu zatrzymaniu, ani być torturowany lub traktowany w sposób okrutny, nieludzki i uwłaczający. W przypadku jawnego naruszenia swoich praw, nauczyciele akademicy winni mieć możliwość zwrócenia się do właściwych instancji krajowych, regionalnych lub międzynarodowych, takich jak organizacje systemu Narodów Zjednoczonych, zaś organizacje reprezentujące nauczycieli akademickich winny ich w pełni w takich okolicznościach wspierać.

27. Stosowanie powyższych norm międzynarodowych w interesie szkolnictwa wyższego winno być popierane zarówno na szczeblu międzynarodowym jak i krajowym. W tym celu zasada swobód akademickich winna być ściśle przestrzegana. Korzystanie z tych swobód przez nauczycieli akademickich winno być zagwarantowane, co oznacza nieskrępowaną swobodę nauczania i dyskusji bez ograniczeń doktrynalnych, swobodę prowadzenia badań oraz upowszechniania i publikowania ich wyników, prawo do swobodnego wypowiedzenia opinii na temat systemu lub placówki, w której pracują, prawo nie podlegania cenzurze instytucjonalnej oraz prawo do swobodnego uczestnictwa w działaniach organizacji zawodowych lub akademickich organizacji przedstawicielskich. Wszyscy nauczyciele akademicy winni mieć możliwość wykonywania swoich funkcji nie podlegając żadnym formom dyskryminacji i bez obawy przed restrykcyjnymi lub represyjnymi działaniami ze strony państwa lub z innego źródła. Nauczyciele akademicy będą mogli w rzeczywistości powoływać się na tę zasadę tylko wówczas, jeżeli środowisko w którym działają stosuje ją. Ten warunek może być spełniony tylko w demokratycznej atmosferze; dlatego wszyscy winni współdziałać na rzecz budowania demokratycznego społeczeństwa.

28. Nauczyciele akademicy mają prawo nauczać nie podlegając żadnym formom ingerencji, o ile respektują uznane zasady zawodowe, a w szczególności zasadę odpowiedzialności

zawodowej oraz rygoryzm intelektualny w zakresie norm i metod kształcenia. Żaden nauczyciel akademicki nie powinien być zmuszony do nauczania, które pozostawałoby w sprzeczności z jego najlepszą wiedzą lub sumieniem, ani do stosowania programów lub metod kształcenia sprzecznych z krajowymi i międzynarodowymi normami w zakresie praw człowieka. Nauczyciele akademicy winni odgrywać ważną rolę w opracowaniu programów nauczania.

29. Nauczyciele akademicy mają prawo prowadzić badania nie podlegając żadnym formom ingerencji lub restrykcji, o ile respektują uznane zasady odpowiedzialności zawodowej oraz uznane na szczeblu krajowym i międzynarodowym zawodowe zasady rygoryzmu intelektualnego, naukowego i moralnego w dziedzinie badań. Nauczyciele winni także mieć prawo do publikacji i informowania o wynikach prac, których są autorami lub współautorami, tak jak to zostało określone w paragrafie 12 niniejszej Rekomendacji.

30. Nauczyciele akademicy mają prawo do prowadzenia zawodowej działalności pozauniwersyteckiej, szczególnie jeśli taka działalność pozwala na podnoszenie kwalifikacji zawodowych lub na zastosowanie ich wiedzy w rozwiązywaniu problemów wspólnoty, jednakże pod warunkiem, że działalność ta nie narusza ich podstawowych obowiązków wobec placówki, która ich zatrudnia oraz jest zgodna z polityką i przepisami tej placówki bądź z prawem i praktyką krajową, jeśli taka istnieje.

B. Samorządność i kolegialność

31. Nauczyciele akademicy winni mieć prawo i możliwość udziału bez jakiegokolwiek dyskryminacji i zgodnie ze swoimi kompetencjami, w pracach organów kierowniczych oraz do krytyki funkcjonowania placówek szkolnictwa wyższego, w tym placówki macierzystej, przy poszanowaniu uczestnictwa innych sektorów wspólnoty akademickiej; winni oni również mieć prawo wybierania większości przedstawicieli do instancji akademickich w placówce szkolnictwa wyższego.

32. Kolegialność opiera się w szczególności na następujących zasadach: swobody akademickie, podział odpowiedzialności, prawo wszystkich zainteresowanych do udziału w strukturach i praktycznym trybie podejmowania decyzji w placówce oraz ustanawiania mechanizmów konsultacyjnych. Wszelkie zagadnienia dotyczące administrowania oraz definiowania polityki w szkolnictwie wyższym, programów kształcenia, badań, działalności okołouniwersyteckiej, podziału środków i innych działań winny być przedmiotem decyzji podejmowanych kolegialnie, celem podnoszenia poziomu i jakości placówek w interesie całego społeczeństwa.

VII. Obowiązki i odpowiedzialność nauczycieli akademickich

33. Nauczyciele akademicy winni uznać, że wykonywaniu ich praw towarzyszą również obowiązki i specyficzna odpowiedzialność, w tym obowiązek respektowania swobód akademickich innych członków wspólnoty uniwersyteckiej oraz akceptowanie lojalnej konfrontacji różnych punktów widzenia. Swobody akademickie oznaczają jednocześnie obowiązek korzystania z nich przy poszanowaniu zobowiązania każdego badacza do oparcia jego pracy o szczerze poszukiwanie prawdy. Kształcenie, studia i badania powinny być prowadzone w zgodzie z normami etycznymi i zawodowymi i winny mieć na celu udzielenie,

w miarę potrzeby, odpowiedzi na problemy stojące przed społeczeństwem oraz ochronę historycznego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości.

34. W szczególności, swobody akademickie zobowiązują każdego nauczyciela akademickiego do:

- (a) prowadzenia kształcenia na tyle efektywnego, na ile pozwalają środki przyznane przez placówkę lub państwo, w duchu sprawiedliwego i równego traktowania studentów, bez różnicy ze względu na płeć i dyskryminacji ze względu na rasę, religię lub brak zdolności, zachęcając do swobodnej wymiany myśli ze studentami i pozostając do ich dyspozycji w zakresie doradztwa w czasie trwania nauki. Zadaniem nauczycieli akademickich jest czuwać, w razie potrzeby, nad efektywną realizacją minimum programowego każdego przedmiotu;
- (b) podejmowania wyspecjalizowanych badań i upowszechniania ich wyników lub, jeśli takich badań nie prowadzi się, pogłębiania wiedzy w swojej dziedzinie poprzez studia i badania oraz rozwijanie metod podnoszących jego umiejętności pedagogiczne;
- (a) opierania prac badawczych i studiów na szczerym poszukiwaniu prawdy, respektując zasadę dowodu, bezstronności rozumowania oraz uczciwości sprawozdania;
- (b) respektowania etyki badań wobec istot ludzkich, zwierząt, dziedzictwa i środowiska naturalnego;
- (c) respektowania opracowań naukowych swoich uniwersyteckich kolegów i studentów, wymieniania w publikowanych pracach nazwisk tych, którzy materialnie przyczynili się do ich powstania, lub którzy ponoszą za nie współodpowiedzialność;
- (d) nie używania, bez wyraźnej zgody autora, informacji, pojęć lub niepublikowanych danych zawartych w poufnych rękopisach lub we wnioskach o finansowanie badań lub kształcenia, z którymi nauczyciel mógł zapoznać się z tytułu pełnionych funkcji;
- (e) upewnienia się, czy badania są prowadzone zgodnie z prawem i przepisami kraju, w którym są realizowane, czy nie naruszają postanowień dokumentów międzynarodowych dotyczących praw człowieka oraz co do tego, że ich wyniki oraz dane, na których badania są oparte, są istotnie dostępne dla specjalistów i badaczy placówki-gospodarza, chyba że z upowszechnieniem wyników związane jest ryzyko dla informatorów lub jeśli zagwarantowano im anonimowość;
- (f) unikania konfliktów interesów lub rozwiązywania ich poprzez upowszechnianie właściwych informacji i staranne uzgodnienie z dyrekcją macierzystej placówki jej zgody w tej sprawie;
- (g) uczciwego zarządzania przyznanymi środkami, przeznaczonymi dla placówki szkolnictwa wyższego, centrum badawczego lub innej organizacji zawodowej lub naukowej;
- (h) postępowania w myśl zasady sprawiedliwości i bezstronności w ocenie pracy zawodowej kolegów uniwersyteckich lub studentów;

- (i) nie wprowadzania w błąd opinii publicznej co do natury swoich kompetencji zawodowych przy okazji ustnych lub pisemnych wystąpień w otoczeniu pozauniwersyteckim i na tematy nie związane z jego specjalnością;
- (j) wypełniania każdego obowiązku powierzonego mu w ramach kolegiального zarządzania placówkami szkolnictwa wyższego i organizacjami zawodowymi.

35. Nauczyciele akademicki winni czynić starania w celu dostosowania się w swojej działalności zawodowej do możliwie jak najwyższych norm, ponieważ ich status zależy w dużej mierze od ich postępowania oraz od jakości świadczonych usług.

36. Nauczyciele akademicki winni przyczyniać się do zapewnienia przejrzystości placówek szkolnictwa wyższego wobec opinii publicznej, nie rezygnując jednak z instytucjonalnej autonomii koniecznej do ich pracy, do zachowania niezależności zawodowej oraz do zapewnienia rozwoju wiedzy.

VIII. Przygotowanie do zawodu

37. Polityka przyjmowania na kierunki przygotowujące do kariery zawodowej nauczyciela akademickiego odpowiada potrzebie zapewnienia społeczeństwu dostatecznej liczby nauczycieli na tym poziomie kształcenia, posiadających wymagane cechy moralne, intelektualne i pedagogiczne, a także właściwą wiedzę i kompetencje.

38. Przygotowanie nauczycieli akademickich winno być wolne pod każdym względem od jakiegokolwiek formy dyskryminacji.

39. Pośród kandydatów przygotowujących się do kariery zawodowej w szkolnictwie wyższym kobiety oraz członkowie mniejszości posiadający te same kwalifikacje uniwersyteckie i doświadczenie winni mieć prawo do równości szans i równego traktowania.

IX. Warunki zatrudnienia

A. Dostęp do zawodu nauczyciela akademickiego

40. Pracodawcy nauczycieli akademickich winni oferować warunki zatrudnienia najbardziej właściwe dla zapewnienia efektywnego kształcenia i/lub badań i/lub studiów i/lub działalności okołouniwersyteckiej, sprawiedliwe i wolne od jakiegokolwiek dyskryminacji.

41. Działania przejściowe, podjęte na rzecz członków wspólnoty uniwersyteckiej będących w niekorzystnej sytuacji celem szybszego dojścia do faktycznej równości, nie powinny być uważane za dyskryminujące pod warunkiem, że zostaną uchylone w chwili osiągnięcia równości szans i równego traktowania i że stworzone zostały mechanizmy zapewniające utrzymanie tej równości.

42. Zastosowanie okresu próbnego wobec kogokolwiek obejmującego stanowisko w obszarze kształcenia lub badań na poziomie uniwersyteckim winno być uważane za środek zachęty i sposób wprowadzenia osoby początkującej, jako droga do ustalenia i przestrzegania właściwych norm zawodowych oraz wspierania rozwoju umiejętności zawodowych

przyszłego nauczyciela lub badacza. Czas trwania okresu próbnego powinien być znany z wyprzedzeniem, a warunki jego zaliczenia winny zależeć wyłącznie od kompetencji zawodowych. Jeżeli praca zainteresowanego w tym okresie nie jest zadowalająca, powinien on zostać poinformowany o stawianych mu zarzutach dostatecznie wcześniej, tak aby przed końcem okresu próbnego mógł usunąć niedociągnięcia. Winien on mieć także możliwość zakwestionowania stawianych mu zarzutów.

43. Nauczycielom akademickim należy zapewnić:

(a) jasny i otwarty system przebiegu kariery zawodowej, obejmujący jasne procedury w zakresie nominacja, nadawania stopni i tytułów, promocji, zwalniania i innych działań podobnej natury;

(b) efektywny, zrównoważony i sprawiedliwy system stosunków zawodowych wewnątrz placówki, zgodny z normami wymienionymi w dokumentach międzynarodowych figurujących w załączniku;

44. Wskazane byłoby przyjęcie postanowień umożliwiających solidarność z innymi placówkami szkolnictwa wyższego i ich nauczycielami akademickimi, którzy są ofiarami prześladowań. Taka solidarność, tak materialna jak i moralna powinna pozwolić, w miarę możliwości, na przyjęcie, zatrudnienie i kształcenie ofiar prześladowań.

B. Bezpieczeństwo zatrudnienia

45. System stałego zatrudnienia lub tam, gdzie ma to zastosowanie, jego funkcjonalny odpowiednik, stanowi jeden z głównych instrumentów zachowania swobód akademickich i ich ochrony przed arbitralnymi decyzjami. Rozwija on również poczucie indywidualnej odpowiedzialności i pozwala na zatrzymanie kompetentnej kadry nauczycieli akademickich.

46. Bezpieczeństwo zatrudnienia w zawodzie, w tym system stałego zatrudnienia lub tam gdzie ma to zastosowanie, jego funkcjonalny odpowiednik, winno być zachowane, gdyż posiada ono zasadnicze znaczenie zarówno dla systemu szkolnictwa wyższego, jak i dla nauczycieli akademickich. Zgodnie z zasadami takiego systemu, nauczyciele akademicy, którzy są zatrudnieni na stałe mogą - po szczegółowej ocenie - zostać zwolnieni wyłącznie z przyczyn natury zawodowej oraz zgodnie z przyjętą procedurą. Niemniej, nauczyciele akademicy mogą być także zwolnieni z uzasadnionych przyczyn finansowych pod warunkiem, że wszystkie sprawozdania finansowe są poddawane publicznej kontroli, że placówka podjęła wszelkie uzasadnione działania umożliwiające unikania zwolnień i że istnieje ochrona prawna zapobiegająca stronniczemu stosowaniu procedury zwolnienia. System stałego zatrudnienia lub tam, gdzie ma to zastosowanie, jego funkcjonalny odpowiednik, winien być w miarę możliwości zachowany nawet w przypadku zmian organizacyjnych bądź w placówce szkolnictwa wyższego, bądź w systemie kształcenia i powinien być stosowany po upływie okresu próbnego rozsądnej długości wobec tych osób, które spełniają obiektywne i określone kryteria w odniesieniu do kształcenia i/lub studiów i/lub badań, za zgodą instancji akademickiej oraz/lub w odniesieniu do działalności okołouniwersyteckiej, za zgodą placówki szkolnictwa wyższego.

C. Ocena

47. Placówki szkolnictwa wyższego winny czuwać nad poszanowaniem następujących zasad:

- (a) ewaluacja i ocena pracy nauczycieli akademickich stanowią integralną część procesu kształcenia, nauki i badań, a ich główną funkcją jest rozwój każdej jednostki, zgodny z jej aspiracjami i możliwościami;
- (b) ewaluacja winna opierać się jedynie na akademickich kryteriach kompetencji w zakresie badań, kształcenia i innych funkcji uniwersyteckich lub zawodowych, według wskazania współpracowników zainteresowanego;
- (c) procedury ewaluacji winny brać w szczególności pod uwagę fakt, że trudno jest zmierzyć osobiste umiejętności, gdyż rzadko ujawniają się one w stałej i niezmiennej formie;
- (d) jeżeli ewaluacja wymaga, w jakiegokolwiek formie, bezpośredniej oceny pracy nauczyciela akademickiego przez jego studentów, współpracowników lub personel administracyjny, to ocena taka winna być obiektywna, a zastosowane kryteria oraz rezultaty ewaluacji winny być przekazane zainteresowanym;
- (e) rezultaty ewaluacji nauczycieli akademickich powinny być także brane pod uwagę w przypadku określania obsady etatowej placówki oraz odnawiania umów o pracę;
- (f) każdy nauczyciel akademicki winien mieć prawo odwołania się do niezależnego organu od oceny, która wydaje mu się nieuzasadniona.

D. Procedury dyscyplinarne oraz zwolnienia

48. Wobec żadnego członka wspólnoty uniwersyteckiej nie powinny być stosowane środki dyscyplinarne, w tym zwolnienie, chyba, że ze słusznych i dostatecznych przyczyn, czego dowody winny być przedstawione w obecności strony trzeciej (współpracownicy zainteresowanego obradujący na niezależnym posiedzeniu) i/lub niezawisłego organu jak arbiter lub sąd.

49. Każdemu nauczycielowi akademickiemu winny być zapewnione właściwe gwarancje na każdym etapie procedury dyscyplinarnej, która może skutkować zwolnieniem, zgodnie z normami międzynarodowymi określonymi w dokumentach wymienionych w załączniku.

50. Zwolnienie jako procedura dyscyplinarna winno być stosowane jedynie w przypadku słusznych i dostatecznych przyczyn związanych z postawą zawodową, takich jak: stałe uchybienie swoim obowiązkom, rażąca niekompetencja, fabrykowanie lub fałszowanie wyników badań, poważne błędy finansowe, karygodne zachowanie o podłożu seksualnym lub innym wobec studentów, kolegów lub innych członków wspólnoty lub też poważne groźby popełnienia czynów karygodnych, szkodenie procesowi kształcenia (na przykład poprzez fałszowanie stopni, dyplomów lub egzaminów w zamian za korzyści pieniężne lub usługi seksualne bądź inne, albo domaganie się usług seksualnych, korzyści finansowych lub materialnych od pracowników lub kolegów niższych rangą w zamian za utrzymanie ich na zajmowanym stanowisku).

51. Każdy nauczyciel akademicki winien mieć prawo odwołania się od decyzji o zwolnieniu do niezależnego organu zewnętrznego (na przykład do arbitra lub sądu), uprawnionego do wydawania ostatecznych i prawomocnych wyroków.

E. Negocjowanie warunków zatrudnienia

52. Nauczyciele akademicy winni mieć prawo do wolności zrzeszania się, a wykonywanie tego prawa winno być aktywnie popierane. Należy wspierać negocjacje zbiorowe lub inne równorzędne procedury, zgodnie z normami określonymi przez Międzynarodową Organizację Pracy w dokumentach wymienionych w załączniku.

53. Wynagrodzenie, warunki pracy i inne kwestie związane z warunkami zatrudnienia nauczycieli akademickich winny zostać określone w ramach dobrowolnego procesu negocjacji między organizacjami reprezentującymi nauczycieli akademickich i pracodawcami, chyba że istnieją inne równoważne procedury zgodne z normami międzynarodowymi.

54. Właściwe procedury, zgodne z prawem krajowym i normami międzynarodowymi, winny być ustalone w drodze przepisów prawnych lub porozumienia między zainteresowanymi, celem zagwarantowania nauczycielom akademickim prawa do negocjacji za pośrednictwem ich organizacji z pracodawcami państwowymi lub prywatnymi; wykonywanie tych praw o charakterze kontraktowym lub statutowym winno być zapewnione w sposób bezstronny i bez nieuzasadnionych opóźnień.

55. W przypadku wyczerpania przewidzianych procedur lub zerwania negocjacji między stronami, organizacje nauczycieli akademickich winny mieć prawo do innych metod działania, którymi zwykle dysponują inne organizacje w celu ochrony swoich uprawnionych interesów.

56. Nauczyciele akademicy winni mieć dostęp do sprawiedliwej procedury odwoławczej i arbitrażowej lub innych równorzędnych procedur celem rozstrzygnięcia z pracodawcami sporów dotyczących warunków zatrudnienia.

F. Wynagrodzenie, zakres pracy, zdobycze socjalne, zdrowie i bezpieczeństwo

57. Należy podjąć wszelkie niezbędne działania w ramach możliwości finansowych celem zapewnienia nauczycielom akademickim wynagrodzenia pozwalającego im w należyty sposób oddać się swoim obowiązkom oraz poświęcić niezbędny czas na kształcenie ustawiczne i okresowe podnoszenie swojej wiedzy i kompetencji, co jest konieczne na tym poziomie kształcenia.

58. Wynagrodzenie nauczycieli akademickich powinno:

(a) znajdować się na poziomie odpowiednim do znaczenia jakie ich funkcja, a zatem ci, którzy ją wypełniają, posiada dla społeczeństwa, jak również do odpowiedzialności nauczyciela akademickiego jaką przyjmuje na siebie z chwilą wejścia do zawodu;

(b) pozostawać na poziomie porównywalnym do innych zawodów wymagających posiadania analogicznych lub równoważnych kwalifikacji;

(c) zapewnić nauczycielom akademickim i ich rodzinom odpowiedni poziom życia, a także środki na podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez rozwijanie wiedzy i uczestnictwo w życiu kulturalnym lub naukowym;

(d) uwzględniać fakt, że na niektórych stanowiskach pracy wymagane jest większe doświadczenie i wyższe kwalifikacje, co skutkuje większym zakresem odpowiedzialności;

(e) być wypłacane regularnie i punktualnie;

(f) być okresowo rewidowane celem uwzględnienia różnych czynników, takich jak: wzrost kosztów utrzymania, ogólna poprawa poziomu życia wynikająca ze wzrostu produkcji lub ogólna podwyżka płac i wynagrodzeń.

59. Różnice w wynagrodzeniach winny wynikać z kryteriów obiektywnych.

60. Nauczyciele akademicy winni być wynagradzani według siatki płac uzgodnionej w porozumieniu z organizacjami ich reprezentującymi, chyba że przewidziane są inne równoważne procedury, zgodne z normami międzynarodowymi. Wykwalifikowany nauczyciel akademicki, zatrudniony na okres próbny lub czasowo nie powinien być wynagradzany według stawek niższych, niż stawki stosowane w przypadku mianowanych nauczycieli akademickich tego samego szczebla.

61. Sprawiedliwy i bezstronny system oceny zasług może przyczyniać się do gwarancji i kontroli jakości. Jeżeli taki system jest wprowadzony i stosowany na potrzeby ustalania wysokości wynagrodzeń, należy wcześniej przeprowadzić konsultacje z organizacjami reprezentującymi nauczycieli akademickich.

62. Obciążenie pracą nauczycieli akademickich winno być sprawiedliwe i zrównoważone, pozwalać im efektywnie wywiązywać się ze swoich zadań i obowiązków wobec studentów oraz zobowiązań w zakresie studiów, badań i/lub zarządzania uniwersyteckiego, przewidywać dla osób nauczających w wymiarze godzin wyższym niż przewidziany odpowiednie wynagrodzenie i powinno być negocjowane z organizacjami reprezentującymi nauczycieli akademickich, chyba że istnieją inne równoważne procedury zgodne z normami międzynarodowymi.

63. Nauczyciele akademicy winni pracować w otoczeniu nie zagrażającym ich zdrowiu lub bezpieczeństwu; powinni również korzystać z zabezpieczenia społecznego, w szczególności w zakresie świadczeń chorobowych, wypadkowych i emerytalnych oraz z ochrony w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, obejmującej wszelkie ryzyka, o których mowa w konwencjach i rekomendacjach Międzynarodowej Organizacji Pracy. Stosowane normy winny być co najmniej równie korzystne jak przewidziane we właściwych dokumentach Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zabezpieczenie społeczne winno przysługiwać nauczycielom akademickim z mocy prawa.

64. W przypadku gdy nauczyciel akademicki podejmuje zatrudnienie w innej placówce szkolnictwa wyższego, nabyte przez niego prawa do emerytury winny podlegać przenoszeniu na szczeblu krajowym i międzynarodowym, z zastrzeżeniem przepisów prawnych i podatkowych obowiązujących w danym kraju, w stosunkach dwustronnych lub wielostronnych. Organizacje reprezentujące nauczycieli akademickich winny mieć prawo do

wyznaczenia swoich przedstawicieli do udziału w zarządzaniu i administracji systemów emerytalnych nauczycieli akademickich, tam gdzie ma to zastosowanie, a w szczególności w przypadku systemów prywatnych, finansowanych ze składek.

G. Urlopy przeznaczone na studia i badania oraz urlopy wypoczynkowe

65. Nauczyciele akademicy winni mieć możliwość korzystania z całkowicie lub częściowo płatnych urlopów na studia lub badania, tam gdzie ma to zastosowanie, przyznawanych w regularnych odstępach czasu.

66. Urlopy na studia lub badania winny być brane pod uwagę przy obliczaniu stażu pracy oraz emerytury, z zastrzeżeniem postanowień odnoszących się do systemu emerytalnego.

67. Nauczyciele akademicy winni mieć możliwość okazjonalnego korzystania z całkowicie lub częściowo płatnego urlopu na uczestnictwo w działalności zawodowej.

68. Urlopy przyznawane w ramach dwustronnych lub wielostronnych programów wymiany kulturalnej i naukowej lub w programach pomocy technicznej za granicą winny być dodawane do okresów zatrudnienia, tak aby zachować ciągłość stażu pracy, możliwości awansu oraz prawa do emerytury zainteresowanych w ich macierzystej placówce. Ponadto należy przyjąć rozwiązania szczegółowe, pozwalające sprostać dodatkowym wydatkom związanym z takim pobytem.

69. Nauczyciele akademicy winni posiadać prawo do corocznych płatnych wakacji dostatecznej długości.

H. Warunki zatrudniania kobiet na stanowiskach nauczycieli akademickich

70. Należy podjąć wszelkie konieczne działania celem promowania równości szans i równego traktowania kobiet - nauczycieli akademickich, celem zagwarantowania im, na równi z mężczyznami, praw o których mowa w dokumentach międzynarodowych wymienionych w załączniku.

I. Warunki zatrudnienia osób niepełnosprawnych na stanowiskach nauczycieli akademickich

71. Należy podjąć wszelkie niezbędne działania, tak aby normy dotyczące warunków pracy nauczycieli akademickich, którzy są osobami niepełnosprawnymi były co najmniej zgodne z właściwymi postanowieniami uregulowań międzynarodowych, o których mowa w dokumentach wymienionych w załączniku.

J. Warunki zatrudnienia nauczycieli akademickich w niepełnym wymiarze czasu pracy

72. Należy uznać wartość pracy świadczonej w zmniejszonym wymiarze czasu pracy przez kwalifikowanych nauczycieli akademickich. Nauczyciele akademicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy powinni:

- (a) otrzymywać proporcjonalnie takie samo wynagrodzenie oraz korzystać w podstawowym zakresie z takich samych warunków zatrudnienia, jak nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy;

(b) korzystać z warunków odpowiadających warunkom zaproponowanym nauczycielom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy w zakresie płatnych urlopów, zwolnień chorobowych oraz urlopów macierzyńskich, przy czym powyższe świadczenia winny być obliczone w stosunku do liczby godzin pracy lub wypłacanej pensji;

(c) korzystać z właściwej i odpowiedniej ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego, w szczególności tam, gdzie ma to zastosowanie, w zakresie systemów emerytalnych utworzonych przez pracodawcę.

X. Zastosowanie i wdrożenie

73. Państwa członkowskie i placówki szkolnictwa wyższego winny podjąć wszelkie dostępne im kroki celem poszerzenia i uzupełnienia swoich własnych działań dotyczących statusu nauczycieli akademickich, popierając współpracę pomiędzy i ze wszystkimi organizacjami krajowymi i międzynarodowymi, rządowymi i pozarządowymi, których działalność ma związek z zakresem stosowania i celami niniejszej Rekomendacji.

74. Państwa członkowskie i placówki szkolnictwa wyższego winny podjąć wszelkie dostępne im kroki, umożliwiające wejście w życie zasad niniejszej Rekomendacji w ramach wykonywanej przez nie odpowiednio jurysdykcji.

75. Dyrektor Generalny sporządzi szczegółowy raport na temat światowej sytuacji w zakresie poszanowania swobód akademickich oraz indywidualnych praw nauczycieli akademickich, w oparciu o informacje Państw członkowskich oraz o inne informacje poparte wiarygodnymi dowodami, które uzyska metodami uznanymi za właściwe.

76. Jeżeli placówka szkolnictwa wyższego zlokalizowana na terytorium danego Państwa nie podlega pośrednio lub bezpośrednio jego jurysdykcji, podlega zaś odrębnym i niezależnym władzom, odpowiednie władze winny przekazać jej tekst niniejszej Rekomendacji, tak aby zainteresowana placówka mogła wdrożyć jego postanowienia.

XI. Klauzula końcowa

77. W przypadku gdy nauczyciele akademicy posiadają w niektórych dziedzinach status korzystniejszy niż ten, który wynika z postanowień niniejszej Rekomendacji, postanowienia te nie powinny być w żadnym wypadku przywoływane celem wycofania się z korzyści już przyznanych.

Załącznik

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ)

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, 1948
- Deklaracja w sprawie upowszechniania wśród młodzieży ideałów pokoju, wzajemnego szacunku i zrozumienia między narodami, 1965
- Międzynarodowa Konwencja w sprawie zakazu stosowania wszelkich form dyskryminacji rasowej, 1965
- Międzynarodowy Pakt praw ekonomicznych, społecznych i kulturalnych, 1966
- Międzynarodowy Pakt praw obywatelskich i politycznych, 1966 wraz z Protokołem fakultatywnym, 1966
- Deklaracja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, 1975
- Deklaracja praw osób niepełnosprawnych, 1975
- Konwencja o zakazie stosowania wszelkich form dyskryminacji wobec kobiet, 1979
- Deklaracja o zakazie stosowania wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji w związku z religią lub przekonaniami, 1981
- Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, 1984

Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO)

- Konwencja w sprawie zwalczania dyskryminacji w dziedzinie kształcenia, 1960 wraz z Protokołem dodatkowym, 1962
- Rekomendacja w sprawie zwalczania dyskryminacji w dziedzinie kształcenia, 1960
- Rekomendacja w sprawie wychowania na rzecz międzynarodowego zrozumienia, współpracy i pokoju oraz wychowania na rzecz praw człowieka i podstawowych wolności, 1974
- Rekomendacja w sprawie statusu badaczy naukowych, 1974
- Poprawiona Rekomendacja w sprawie kształcenia technicznego i zawodowego, 1974
- Deklaracja w sprawie ras i uprzedzeń rasowych, 1978
- Konwencja w sprawie kształcenia technicznego i zawodowego, 1989
- Rekomendacja w sprawie wzajemnego uznawania studiów i tytułów w szkolnictwie wyższym, 1993

Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP)

- Konwencja nr 87 o wolności związkowej i ochronie prawa związkowego, 1948
- Konwencja nr 95 o ochronie płac, 1949
- Konwencja nr 98 o prawie do organizacji i zbiorowych negocjacji, 1949
- Konwencja nr 100 o równości wynagradzania, 1951
- Konwencja nr 102 dotycząca zabezpieczenia społecznego (norma podstawowa), 1952
- Konwencja nr 103 o ochronie macierzyństwa (poprawiona), 1952
- Rekomendacja nr 95 w sprawie ochrony macierzyństwa, 1952
- Konwencja nr 111 w sprawie dyskryminacji (zatrudnienie i zawód), 1958
- Konwencja nr 118 o równym traktowaniu (zabezpieczenie społeczne), 1962
- Konwencja nr 121 o świadczeniach w sytuacji wypadków przy pracy i chorób zawodowych, 1964 (Projekt I poprawiony w 1980)

- Konwencja nr 128 w sprawie świadczeń inwalidzkich, emerytalnych i dla współmałżonka pozostającego przy życiu, 1967
- Rekomendacja nr 131 w sprawie świadczeń inwalidzkich, emerytalnych i dla współmałżonka pozostającego przy życiu, 1967
- Konwencja nr 130 dotycząca opieki medycznej i świadczeń chorobowych, 1969
- Konwencja nr 132 o płatnych urlopach (poprawiona), 1970
- Konwencja nr 135 w sprawie przedstawicieli pracowników, 1971
- Rekomendacja nr 143 w sprawie przedstawicieli pracowników, 1971
- Konwencja nr 140 w sprawie płatnego urlopu naukowego, 1974
- Rekomendacja nr 148 w sprawie płatnego urlopu naukowego, 1974
- Konwencja nr 151 w sprawie stosunków pracy w służbie cywilnej, 1978
- Rekomendacja nr 159 w sprawie stosunków pracy w służbie cywilnej, 1978
- Rekomendacja nr 162 w sprawie pracowników w podeszłym wieku, 1980
- Konwencja nr 154 o negocjacjach zbiorowych, 1981
- Rekomendacja nr 163 w sprawie negocjacji zbiorowych, 1981
- Konwencja nr 156 o pracownikach posiadających zobowiązania rodzinne, 1981
- Rekomendacja nr 165 w sprawie pracowników posiadających zobowiązania rodzinne, 1981
- Konwencja nr 158 w sprawie zwolnień, 1982
- Konwencja nr 159 w sprawie adaptacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych, 1983
- Rekomendacja nr 168 w sprawie adaptacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych, 1983

Różne

- Rekomendacja MOP/UNESCO w sprawie statusu nauczycieli, 1966
- UNESCO: Światowa Konwencja o prawach autorskich, 1952 (poprawiona w 1971)
- Światowa Organizacja Własności Intelektualnej: Konwencja berneńska w sprawie ochrony dzieł literackich i artystycznych, 1971 (poprawiona w 1979)